

2025-03-06

Socialdepartementet

RIOs remissvar på betänkandet Ett språkkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO) inkommer härmed med yttrande över betänkandet Ett språkkrav för språkutveckling (SOU 2024:78).

RIO är en ideell förening för Sveriges 113 folkrörelse-, organisations-, stiftelse- och föreningsdrivna folkhögskolor.

Inledande kommentarer

RIO välkomnar en utredning om vikten av goda språkkunskaper i svenska hos medarbetare inom äldreomsorgen. Utbildningsformen folkhögskola är framgångsrik bland annat när det gäller utbildning i svenska språket men omfattas dessvärre inte av utredningens direktiv. Detta trots att bland annat regleringen av yrket undersköterska och verksamheten sfi ska vara central i utredningen. Utbildning till undersköterska, som ger skyddad yrkestitel, och sfi bedrivs på flera folkhögskolor.

RIOs synpunkter

Utredningen menar i betänkandet att språkutveckling hos medarbetare inom äldreomsorgen behöver ske bland annat genom utbildning. De som påbörjat studier men inte har en tillräcklig utbildningsnivå i fråga om svenska språket bör ges möjlighet att återuppta eller slutföra sina studier i svenska på arbetstid. Vidare bör fler av äldreomsorgens medarbetare ges möjlighet att genomgå utbildning till språkombud. Det behöver också utbildas ytterligare språkombudsutbildare. Därutöver behöver fler av äldreomsorgens chefer utbildas i språkutvecklande arbetssätt.

Utredningen föreslår att det införs ett statsbidrag – svenskalyftet – som syftar till att höja nivån av kunskaper i svenska språket hos medarbetarna inom äldreomsorgen. Personal som behöver det ska ges möjlighet att studera svenska på arbetstid inom komvux. Kommunerna ska rekvidrera bidraget och ansvarar sedan för att fördela det till äldreomsorgens utförare.

RIO framhåller att utbildningsformen folkhögskola är framgångsrik när det gäller studier i svenska språket och ett antal folkhögskolor har även erfarenhet av kurser inom vård och omsorg, inte sällan för en grupp deltagare med svagare kunskaper i svenska. Ett av folkhögskolans kännetecken är möten över kursgränser vilket bland annat innebär att deltagare ges goda

möjligheter att använda svenska språket i samtal med andra utanför själva undervisningen. Mot bakgrund av detta och att utredningen i betänkandet anger att det finns brister i den språkutbildning som ges på komvux menar RIO att det är bekymmersamt att utredningen endast anger komvux som anordnare av studier i svenska för personalen.

För att den föreslagna utformningen av svenskalyftet ska leda till god språkutveckling hos medarbetare inom äldreomsorgen utgår RIO från att kommunernas, i form av äldreomsorgens utförare, kännedom om utbildningsformen folkhögskola är god och att de har kartlagt folkhögskolorna i närområdet, som potentiella utbildningsanordnare.

RIO anser att det är något otydligt om kostnadsberäkningarna för svenskalyftet omfattar utbildningsanordnarnas kostnader. RIO önskar framföra att utbildningsanordnarnas kostnader är centrala att ta med i beräkningarna för att svenskalyftet ska få önskvärd effekt.

Utredningens bedömning är att antal anställda i behov av språkutvecklande insatser är 50 000 - 58 000. Efterfrågan på olika typer av utbildningsplatser vad gäller svenska språket kan öka.

RIO ser att behovet är stort och att efterfrågan sannolikt kommer att öka. Sannolikheten för en ökad efterfrågan förstärks av att svenskalyftet inte ska villkoras med krav på kommunal medfinansiering. RIO skulle välkomna fler deltagare till folkhögskolan.

Utredningen föreslår att fortbildning av personal bör ges i en mer adekvat yrkessvenska.

RIO anser att förslaget att införa yrkessvenska kommer att påverka många utbildningsanordnare inom vård och omsorg, eftersom de didaktiska valen av skolmaterial behöver skiljas åt beroende på om läraren utbildar deltagaren som nyutbildad eller som redan anställd.

Utredningen beräknar antalet timmar som personalen antas behöva språkutvecklas, inom ramen för sina anställningar.

RIO anser att det är lovt att utredningen tar upp att individers behov varierar, men på ett generellt plan anser RIO att kompetensutvecklingens omfattning är beräknad i underkant.

Avslutande kommentarer

RIO noterar att utredningen lyfter ett antal utmaningar med utbildning som ges i svenska; språkinträdning, sfi och annan språkutbildning inom komvux. Elever på språkinträdning känner sig isolerade och inte som en del i skolan och att de behöver träffa och prata med svensktalande elever för att lära sig svenska bättre. Genomströmningen på sfi är låg och det finns brister i den språkutbildning som ges på komvux.

Utredningen föreslår att det tillsätts en utredning som ser över hur komvux kan ge en mer ändamålsenlig utbildning i svenska språket.

Folkhögskolan är en del av svaret på dessa utmaningar. När det gäller språkinträdning är ett av folkhögskolans kännetecken; möten över kursgränser, precis det som efterfrågas. När det gäller genomströmning på sfi är det en brist att folkhögskolans motsvarighet inte följts upp och jämförts med den på komvux. Mot bakgrund av konstaterade brister i den språkutbildning som ges på komvux och de goda resultat utbildningsformen folkhögskola kan uppvisa i övrigt är det troligt att graden av genomströmning på sfi på folkhögskola skulle stå sig väl vid en jämförelse med den på sfi på komvux.

Folkhögskolan kan med fördel användas i högre utsträckning än idag när det gäller utbildning i svenska språket.

Anna Ekström

Ordförande

Olle Westberg

Generalsekreterare